

Erilaisia polkuja ammattiin

Jonna Löf, KM, projektikoordinaattori, osaamis- ja oppimispalvelut, Lapin ammattikorkeakoulu

Päivi Holopainen, YTM, suunnittelija, Koulutus- ja kehittämispalvelut, Lapin yliopisto

Ritva Vartiainen, TtM, projektipäällikkö, Lapin koulutuskeskus REDU

Asiasanat: koulutus, kumppanuus, ohjaus, yhteistyö

Kumppanuutta ei solmita vaan se rakentuu prosessina. Yhteistyö kehittyy kumppanuudeksi, kun luottamus vahvistuu sekä intressit ja tavoitteet ovat riittävän yhteisiä. Yhteistyö kehittyy yhdessä tekemällä mahdollistaen tiedon ja osaamisen jakamisen. Yhteisille kohtaamisille pitää olla paikkansa ja rakenteensa. Toiminnan tulee myös olla vastavuoroista ja hyödyttää kaikkia osapuolia. (Maijanen ja Haikara 2014.)

Erilaisia polkuja pitkin ammattiin (EPPA) -hankkeessa (1.12.2017–31.5.2020) kehitetään hanketoimijoiden; Lapin koulutuskeskus REDUn, Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston kumppanuutta yhdessä tekemällä. Hanketoimijat sekä asiantuntijat eri kouluasteilta kehittävät yhdessä ammatillisen koulutuksen opiskelijan osaamispolkuja sekä osaamisen hankkimisen prosesseja erilaisissa oppimisympäristöissä. Tavoitteena on opiskelijan sujuva eteneminen valitsemallaan polulla. Yhteisen kehittämisen teemoina ovat esimerkiksi osaamisen hankkimisen henkilökohtaisuus ja tulevaisuusorientaatio, opiskelijan ohjaus, OPS-työskentely, tutkintojen viitekehys sekä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytännöt. Yhteisiä kohtaamisen paikkoja ovat muun muassa erilaiset asiantuntijaryhmät, joissa suunnitellaan opiskelijan poluttamista korkeakouluopintoihin, ohjauksen ja tiedottamisen yhteistyökäytänteitä sekä hankkeen aikana toteutettavaa täydennyskoulutusta.

Henkilökohtaista ohjausta osaamispoluilla

EPPA-hankkeessa on vuoden 2018 aikana kehitetty Lapin koulutuskeskus REDUn ammatillisen perustutkinnon opiskelijoille erilaisia osaamisen hankkimisen polkuja eli oppimisympäristöjä. Opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat on pyritty myös huomioimaan

vahvemmin henkilökohtaistamisen (HOKS) prosessissa. Lisäksi on tuotettu tietoa ohjauksen erityispiirteistä erilaisissa oppimisympäristöissä. Hankkeessa rakennettuja osaamispolkuja ovat

1. Ohjattu työpaja - Yhdessä eteenpäin
2. Digi ja Digiohjaus - Tulevaisuus diginä -parasta ikinä
3. Työpaikat - Opi tekemällä, kokemalla ja oivaltamalla
4. Kansainväliset oppimisympäristöt - The World Is One Step Away
5. Matkalla yrittäjäksi - Haaveissa yrittäjyys? Hankit valmiuksia yritystoimintaan
6. Korkeakoulutus - Nopeammin, Pitemmälle, Korkeammalle.

Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto osallistuvat erityisesti Korkeakoulutus-polun suunnitteluun ja opiskelijapilotointiin sekä tukevat muiden polkujen ja oppimisympäristöjen rakentamista. Tällä hetkellä osana Korkeakoulutus-polun pilotointia tarjotaan toisen asteen ammatillisen perustutkinnon opiskelijoille mahdollisuutta osallistua HOKS:in mukaisiin korkeakouluopintoihin esimerkiksi väyläopintojen ja avointen korkeakouluopintojen kautta. Hankkeessa on myös perehdytty käytössä oleviin malleihin tunnistaa korkeakouluopintoihin toisen asteen opinnoissa hankittua osaamista ja selvitys näistä käytänteistä on viilausta vaille valmis.

Eri kouluasteiden kumppanuus kytkeytyy sujuvasti myös Lapin ammattikorkeakoulun väyläopintojen jatkokehittämiseen. Väyläopintojen sisältöjä on tarkasteltu erilaisilla kokoonpanoilla kouluasteiden yhteistyönä. Väyläopintojen saavutettavuuden parantamiseksi, niiden pedagogisia toteutustapoja tullaan laajentamaan ja verkkopainotteisuutta lisäämään. Lapin yliopistossa keskustelut opintopolkujen pilotoinnista taiteiden- ja yhteiskuntatieteiden tiedekunnissa ovat käynnistyneet. Korkeakoulutus-polun parissa työskentelyn tavoitteena on myös tuoda näkyväksi jo olemassa olevia käytäntöjä sekä kehittää uusia toimintatapoja osaamispolkujen sujuvoittamiseksi eri kouluasteilta toiselle siirryttäessä.

Yhteistyössä tarkastellaan myös opiskelijoiden ohjausta. Jotta osaamispolut olisivat mahdollisimman sujuvia, ohjausprosessien tulee olla selkeitä ja mallinnettuja. Tärkeää on määritellä muun muassa ohjauksen toimijoiden vastuut, ohjauksen sisällöt ja yhteistoiminnan aikataulut. Ohjaustoiminnan yhteistyössä korostuvat:

- opiskelijoiden rohkaisu henkilökohtaisiin valintoihin ja opiskelunvalmiuksien tukeminen,
- uraohjaus (osana HOKSia kaikilla poluilla/kaikissa oppimisympäristöissä),

- tulevaisuusorientaatio tulevaisuusohjauksen menetelmiä hyödyntäen,
- riittävä ja oikea-aikainen tieto koulutuksista, tutkinnoista, työelämästä,
- aidot kohtaamiset; tutustumiset kampuksiin ja opetukseen sekä kouluttautumisen erilaisiin mahdollisuuksiin,
- korkeakouluvalmiuksien lisääminen osana opintojen valintoja,
- yhteistyön vuosikello, yhteisten projektien ja työelämäyhteistyön linkittäminen koulutuksiin,
- ohjauksen prosessin kuvaaminen (nivelvaiheyhteistyö), ohjauksen sisältöjen ja toimijoiden ohjausvastuiden määrittäminen eri kouluasteilla,
- yhteiset suunnittelutapaamiset ja suunnitteluryhmät sekä opetustilojen ja kampusten yhteiskäyttö.

Eri kouluasteiden asiantuntijoiden yhteistyö

Hankkeessa on tänä vuonna käynnistynyt työskentely eri kouluasteiden asiantuntijoista koottuissa työryhmissä. Ryhmiä on koottu sekä oppimisympäristökohtaisiksi että hankkeeseen nimettyjen pilottitutkintojen asiantuntijaryhmiksi (esim. lähihoitaja-sosionomi-sosiaalityö; merkonomi-tradenomi-johtaminen). Asiantuntijatyöryhmät ovat mukana suunnittelemassa opettajille, muille ohjaustoiminnassa mukana oleville ja työelämän ohjaajille täydennyskoulutusta, joka edistää osaamisperusteisuutta ja osaamisen hankkimisen henkilökohtaistamista. Täydennyskoulutuksen tavoitteena on kehittää opettajien ja ohjaajien pedagogisia taitoja ohjata opiskelijoita erilaisissa oppimisympäristöissä.

Yliopistollisen täydennyskoulutuksen (15 op) teemoja ovat

- valmiuksien lisääminen opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) suunnitteluun ja toteuttamiseen,
- osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kehittäminen,
- ohjaus erilaisissa oppimisympäristöissä,
- ohjausosaamisen syventäminen eri teemoissa, kuten tulevaisuusohjaus, ohjauksen voimavarat, työelämän projektit, erityisyyden kohtaaminen ja
- työelämän ja eri kouluasteiden välinen kumppanuus.

Täydennyskoulutus käynnistyy syksyllä 2019. Koulutuksessa kohtautetaan eri kouluasteiden ja työelämän toimijoita ja työstetään yhdessä kehittämistehtäviä erilaisista ohjauksen osa-alueista. Kehittämistehtävät kootaan ohjauksen oppaaksi, joka tukee jatkossa ohjaustyötä tekeviä. Lisätietoa koulutuksesta on saatavilla [tämän linkin kautta](#).

Tavoitteena sujuvat siirtymät ja toimivat käytännöt

EPPA-hankkeella vahvistetaan ammatillisen koulutuksen vetovoimaa Lapissa erilaisin osaamispoluin ja ohjausmenetelmin. Tavoitteena on tehostaa ammatillisen koulutuksen läpäisyä, sujuvoittaa siirtymiä koulutuksesta työelämään tai jatko-opintoihin sekä vahvistaa kouluasteiden toiminnallista kumppanuutta eri kouluasteiden välillä. Kehitettävien polkujen myötä oppimisympäristöt monipuolistuvat, opinnot henkilökohtaistuvat ja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamis- ja tunnustamismahdollisuudet laajenevat.

Hankkeessa kehitetyt menetelmät, käytännöt ja työtavat levitetään laajemmin alueelliseen ja kansalliseen käyttöön. Eri poluista ja niillä toteutuvasta ohjauksesta tullaan julkaisemaan verkkoportaali, ohjauksen opas sekä menetelmäkortit.

Lisätietoa hankkeesta ja hankehenkilöstön yhteystiedot löydät www.redu.fi/eppa.

Lähde:

Maijanen, H. & Haikara, P. 2014. Kumppanuuskäsikirja - näkökulmia monitoimijaisen yhteistyön kehittämiseen, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja A. 8/2014.

